

CZECH ABSTRACTS TSCHECHISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ENDRE J. NAGY (s. 167)

Simone Weilová: Mystická asketka: Studie se zabývá životním dílem Simone Weilové, mimořádné byt' tolik diskutované osobnosti katolicizmu minulého století. Nejprve podává přehled její životní dráhy od intelektuální iluminace (mystické vize) přes osudové události (sestup do podsvětí) až po její odmítání křtu. Konfrontuje její učení s modernizační teorií Maxe Webera, vycházející ze separace („Ausdifferenzierungen“) jednotlivých sfér života (ekonomika, politika, atd.), která vylučuje etickou možnost bratrství v podmínkách 20. století. Esej se snaží dokázat, že životní dílo Simone Weilové jako celek je vyvracením této teze. Především proto, že ona našla i ve všednodenním životě svatost i znesvěcení, z nichž se zjevuje Bůh. Studie pojednává také o otázce, proč se Simone Weilová stavěla proti křtu, a jako hlavní důvod uvádí její odměřený postoj vůči Starému zákonu a její názor, že Církev v průběhu dějin vykazovala totalitární znaky.

Klíčová výrazy: konverze, mystické vize, asketický životní styl, katolicizmus bez křtu, nezávislé sféry života, etika bratrství, racionální ekonomika, závazek vůči lidstvu

EUGENE JOSEPH, JOZEF CORVELEYN, PATRICK LUYTEN & HANS DE WITTE (s. 187)

Vede přijetí celibátu k vyhoření nebo právě naopak ke zvýšené oddanosti? Studie provedená v okruhu indického katolického kléru: Je charakteristické, že pojmy vyhoření respektive oddanosti se nejčastěji spojují s faktory, souvisejícími s prací nebo občas se soukromým životem. Různé studie, provedené v posledních třech desetiletích v okruhu kléru, podávaly různorodé odpovědi na otázku, proč jsou kněží vystavováni syndromu vyhoření, a dále spojovaly různé nezávislé proměnné při výzkumu vyhoření, ke kterému dochází uvnitř kléru. Zároveň doposud nebyl učiněn pokus o výzkum souvislosti mezi přijetím celibátu a vyhořením uvnitř kléru respektive mezi oddaností. Je z psychologického hlediska celibát přijatelnou životní formou? V katolické církvi (latinského ritu, římské) se tradičně na kněžském svěcení mohou podílet pouze ti kandidáti, kteří jsou připraveni na to, aby svobodně přijali a veřejně potvrdili svou vůli, podle níž vedeni láskou ke království Božímu a službou vůči lidem přijímají celibát. Tato studie, realizovaná v okruhu indického katolického kléru, přispívá do odborné literatury pojmů vyhoření a oddanosti tím, že zkoumá souvislosti mezi přijetím celibátu a vyhořením mezi klérem respektive mezi oddaností – a to lze na poli odborného výzkumu vyhoření a oddanosti považovat za novátorský počín. Navíc poprvé nyní dochází k aplikaci modelu oddanosti na příslušníky kléru. Hierarchické regresivní analýzy, zahrnující 511 jihoindických katolických diecézních kněží potvrdily, že přijetí celibátu je v nepřímé úměře k vyhoření (obrácená vazba

byla zjištěna s citovým vyčerpáním a depersonalizací, pozitivní souvislost s osobním úspěchem), zároveň byla prokázána pozitivní souvislost s oddaností.

Klíčová výrazy: vyhoření kléru, oddanost kléru, přijetí celibátu, diecézní kněží, katolická církev

ANTAL KOVÁTS (s. 205)

Obraz maďarských školáků o německy mluvících zemích a Němcích: Předložená studie prezentuje výsledky pokračování průzkumu, realizovaného před 25 lety, v němž byl zkoumán obraz o Němcích, vytvořený žáky 8. tříd základních škol v Maďarsku. Cílem průzkumu bylo zjistit, jaký obraz vytvářejí končící žáci základních škol o německy mluvících zemích a jejich obyvatelích, respektive jak tento obraz ovlivňují jejich informační zdroje, jako jsou škola, rodiče, média a známí. Provedený průzkum přináší reference pro politiku vzdělávání také o tom, s jakou účinností se dostávají k žákům znalosti zprostředkované jednotlivými předměty a jinými informačními zdroji, a jak se tyto znalosti zabudovávají do jejich souboru vědomostí. Téma se stalo aktuálním i tím, že kromě politických změn v letech 1989–1990 se v posledním čtvrtstoletí došlo též k řadě změn v informačních zdrojích, ovlivňujících obraz vytvářený o Němcích. Vliv médií se obecně zesílil, změnilo se společenské prostředí a nové aspekty se objevily i ve školní výuce. Tento průzkum byl jednak záznamem aktuálního stavu dnešního obrazu žáků o Němcích a německy mluvících zemích, jednak si kladl za cíl porovnání s výsledky získanými před 25 lety. Studie se po úvodní definici problému a popisu přípravy průzkumu seznamuje s principy sledovanými při výběru dotazovaných, s otázkami a jejich zaměřením, s principy vyhodnocení vyplněných dotazníků a se statistickými výsledky. Po porovnání výsledků z roku 1980 a 2005 následuje komparace názorů žáků ukazujících na stereotypy, s jinými podobnými maďarskými a zahraničními výsledky. Nakonec podáváme přehled příslušných ve školách používaných učebnic ve světle kladených otázek, který si za cíl klade zjistit, nakolik mohly přispět k znalosti či neznalosti, zjištěné u zkoumaných otázek. Snažil jsem se otázky dotazníků, používaných v obou anketách, formulovat stejně, aby se daly odpovědi porovnávat. Otázky se zčásti netýkaly jen znalostí, získávaných ve školách v předmětech zeměpis, dějepis a všeobecného vzdělání, nýbrž odrážely i citový postoj žáků k danému tématu.

Klíčová výrazy: vědomosti, stereotypy, účinnost výuky, city, syntetizující učení, žáci, Němci, německy mluvící země, průzkum

BEATRIX KISS-GEOSITS (s. 239)

Rozbor faktorů ovlivňujících vyhoření pedagogů v západním Maďarsku: Pro odborníky vychovatele a učitele je zřejmé, že během své práce musejí být neustále konfrontováni s různorodými citovými reakcemi dětí/dospělých, musejí se zabývat příčinami a důsledky těchto reakcí. Je důležité, aby znali ty faktory, které usnadňují nebo naopak ztěžují výchovný proces a jejich práci, resp. musejí znát způsoby, jak vědomě zvládat tyto těžkosti a přitom zůstat pořád duševně a citově funkčním jak v pracovním, tak i v soukromém životě. V pomocné práci je zjevně nejdůležitějším pracovním nástrojem jejich vlastní osobnost. Je důležité, aby dokázali pomáhat jiným, ale stejně tak důležité je i to, aby byli schopni udržovat v dobrém stavu sami sebe, neboť jde o dvě strany téhož procesu. Citový život člověka ovlivňuje i ostatní – a tudíž se nejedná

o čistě soukromou záležitost – a jini, jejich poměry a životní styl ovlivňují jejich vlastní vnitřní stav. Předložená studie si za cíl klade rozbor faktorů, které ovlivňují vyhoření pedagogů. Do centra se přitom kladou jednotlivé prvky volby povolání, zájmy, potřeby, vztah jednotlivce s okolím, výchovné postoje rodičů, rodinné kariérní vzory, spokojenost s volbou povolání. Autor zkoumá skrze otázky práce a duševního zdraví míru vlivu odborného uznání a mravního ocenění na proces vyhoření, dále vliv vztahů s kolegy a s nadřizenými na hrozbu vyhoření a vztah mezi fyzickými zdravotními příznaky (výpadek v práci-pracovní neschopnost) a duševním zdravím. Zkoumanou otázkou autor dokresluje také charakteristikami proměnných ukazatelů pohlaví, délky praxe a pracovního zařazení.

Klíčová výrazy: pedagog, volba povolání, zájem, motivace, výchovné postoje rodičů, vyhoření, hrozba vyhoření, odborné, finanční a mravní uznání

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (s. 257)

Charitativní činnost tradičních křesťanských církví v Maďarsku v době komunismu a její vliv na církevní charitativní činnost v postkomunistické éře, 2. část: Dvoudílná studie analyzuje charitativní činnost tradičních křesťanských církví v Maďarsku v době komunismu nejen z výzkumného a popisného pohledu, nýbrž i s výhledem na otázku míry vlivu této činnosti na postkomunistickou církevní charitativní činnost. To nezbytně vyžaduje také krátkou charakteristiku otázky, jakého druhu a jakého rozsahu byla charitativní činnost katolické, kalvinistické a evangelické církve před převzetím moci komunisty. Podstatná část církevních sociálních zařízení se v letech po druhé světové válce ocitla pod státní správou, jejich noví zaměstnanci své úkoly vnímali pouze jako příležitost k výdělku a postrádali pocit závazku vůči své službě. Je zřetelné, jak se politika státního socialismu snažila charitu a diakonii využívat ke svému záměru utlumení církevního a duchovního života. Tomuto cíli sloužila opatření, na jejichž základě mohly v církevních rukách zůstat pouze takové instituce, kde nebyl vůbec žádný nebo jen zcela nepatrný prostor k misijní činnosti. Partnery státní moci se stávali i ti církevní vůdcové, kteří se přizpůsobením se oficiálním požadavkům pokoušeli zajistit své přežití. Krokem vpřed bylo, když špatně placené pracovní pozice ve státě provozovaných sociálních zařízeních, představující těžkou práci a vyžadující vnitřní angažovanost, byly naplněny školenými a vhodnými pracovními silami na základě církevních doporučení a nominací. V éře diktatury byla farní a kongregační charitativní činnost výrazně utlumena. U všech tří církví lze vypořadovat snahu, aby v obnovené charitativní činnosti po pádu diktátorského režimu, kterou nutně musel zasáhnout proces institucionalizace, zůstal zachován duchovní a charizmatičtý aspekt. Analýza představuje také několik příkladů, které upozorňují na nástrahy udržování kontaktů s postkomunistickým státem. První část studie představila možnosti činnosti služeb, napojených na protestantské církve, odděleně v případě kalvinistické a evangelické církve. Druhá část přináší charakteristiku podmínek existence katolické charity v letech diktatury, vypracovanou podle stejných kritérií včetně výhledu na poměry éry před 2. světovou válkou, resp. na změněné příležitosti doby po změně režimu v roce 1989.

Klíčová výrazy: diakonie, Maďarsko, komunismus, státní socialismus, diktatura, dějiny, přehled, pomocné povolání, institucionalizace, místní aktivity, vztahy církve a státu